Nr. 34. Poznań, dnia 22 sierpnia 1925. Rocznik 6.

Organ Związku Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Polskę Zachodnią z siedzibą w Poznaniu.
Organ Stowarzyszenia Drukarzy i pokrewnych zawodów Polski Zachodniej z siedzibą w Poznaniu.

Komunikaty

Związku Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Polskę Zachodnią z siedzibą w Poznaniu.

Ponowne Ogólne Zebranie Wydawców

Związku Zakładów Graficznych i Wydawniczych na Polskę Zachodnią z siedzibą w Poznaniu

odbędzie się z powodu słabego udziału członków na zebraniu z dnia 21. bm.

w czwartek, dnia 27 sierpnia r. b.

po południu o godzinie 3

w lokalu związkowym przy Starym Rynku 4.

Na porządku obrad:

Sprawa unormowania prenumeraty gazetowej na kwartał IV. **Zebranie powyższe będzie miarodawcze bez względu na liczbę obecnych i ewtl. uchwała obowiązywać będzie wszystkie gazety związkowe, tak, że bez względu na udział w zebraniu ewtl. procentualna zwyżka zastosowana zostanie automatycznie w liście pocztowej.**

Sekr. gen.: *Kryg.*

Nieco o technicznem wyposażeniu podręczników szkolnych.

W ostatnim zeszycie (7) „Przewodnika Bibljograficznego" znajdujemy artykuł Dr. K. Sochaniewicza traktujący o technicznem wyposażeniu książek szkolnych, który dla informacji naszych czytelników poniżej przytaczamy:

Nieodłączna towarzyszka poważnej części życia nowoczesnego pokolenia, książka szkolna, musi posiadać obok zalet treści, także zalety technicznego wyposażenia: musi być lekka, wygodna, mocna, trwała, tania, piękna i t. d., jeżeli chodzi o właściwości zewnętrzne, zaś przystępna, zrozumiała, treściwa, językowo i stylowo poprawna, estetyczna i t. d., jeżeli chodzi o właściwości wewnętrzne.

Między zewnętrznymi a wewnętrznymi właściwościami istnieje ścisły związek, a nawet daleko idący paralelizm. Istnieje ścisła zależność między objętością treści, a rozmiarami (formatem książki) i jej wagą, a w dalszej mierze jej ceną. Związany z treścią materjał ilustracyjny wpływa na objętość książki, jeszcze w większej mierze na jej cenę ze względu na jakość użytego papieru i ze względu na koszta klisz i sposoby reprodukcji. Estetyczne wyposażenie zarówno zewnętrzne, jak wewnętrzne czyni uczuciowo sympatyczniejszą długoletnią towarzyszkę ucznia i bliższą jego serca, co ma niewątpliwie walory wychowawcze. Wszystko to zaś opiera się na fundamencie technicznej strony podręcznika.

Z tej sprawy nie zawsze i nie wszyscy autorowie, piszący podręczniki zdają sobie sprawę, a jeżeli nawet mają zrozumienie dla tych rzeczy ,to napotykają na złą wolę lub obojętność wydawcy, co jeden i ten sam pociąga skutek. Dlatego też na niektóre zagadnienia strony technicznej chcę tu zwrócić uwagę. Jednem z nich jest zagadnienie przeciążenia młodzieży i to w znaczeniu fizycznem i psychicznem, co zależy w wysokim stopniu od podręcznika (rozmiar i waga). Nie ulega wątpliwości, że zagadnienie przeciążenia jest zadaniem do rozwiązania przez najwyższą magistraturę szkolną, która określając lub redukując materjał, ma poważny wpływ na objętość podręcznika. Ma tu jednak i wpływ wydawca, dobierając format, wagę papieru, rodzaj i ciężar oprawy.

Podręczniki używane w nowych szkołach reprezentują, o ile chodzi o format, typ wielkiej 8-ki (225 mm × 150 mm). Jest to format typu niemieckiego. Jest to właściwie maksymalny format podręczni-

FARBA POLSKA • Rotacyjną i płaską gazetową używa przewaga naszych gazet!

ka szkolnego, jeżeli się uwzględni, że w Anglji i Francji posługują się raczej typem małej 8-ki (170 mm × 120 mm) (6½ cala × 4½ cala). Obecnie istnieje wskutek działalności naczelnych firm wydawniczych tendencja utrzymania formatu niemieckiego. Czy słuszna? To rzecz dyskusji. Obok formatu ważnym czynnikiem jest grubość (grzbiet) książki. Zwiększając format zmniejszamy pośrednio grubość książki. Nie ulega wątpliwości, że idący po linji wymogów nowoczesnej hygieny podręcznik powinien reprezentować minimalną całostkę (materjał co najwyżej roku szkolnego, zasadniczo zaś półrocza, trymestru) o ile względy naukowej systematyki nie poniosą szwanku. Tą drogą można osiągnąć zmniejszenie grubości i ewentualnie formatu. Zmniejszenie ciężaru podręcznika można osiągnąć poza uzyskanem minimum formatu i grubości przez podniesienie jakości papieru, na czem zyska przejrzystość druku, lepsze odbicie rycin i trwałości książki.

Jeżeli chodzi o trwałość i moc książki to zagadnienie oprawy jest czynnikiem wagi pierwszorzędnej. Barbarzyński, a mocno w ostatnich czasach rozpowszechniony zwyczaj zszywania drutem książki szkolnej, tej mocy książce nie nadaje. W Anglji czytanki dla szkół powszechnych (Royal school series. The Royal Raeders) po dziś dzień, nawet w dobie wojennej były zszywane nićmi, oprawne nader starannie w płótno, zapewne w myśl znanej sentencji, że naród angielski jest za ubogi, by kupować tandetę. Dobra i silna oprawa książki ma zaletę wychowawczą, bo pozwala ideę — oszczędności i poszanowania książki oprzeć na trwałych podstawach, ma znaczenie etyczne, a ponadto estetyczne.

Niewątpliwie jakość papieru i rodzaj oprawy pociągają za sobą wyższą cenę książki. Taniość tę można uzyskać jedynie przez wysokość nakładu, lub pośrednio przez zapewnienie książce trwałości w znaczeniu materjalnem i niematerjalnem, (korzystanie z książki przez kilka lat z rzędu). Możliwem jest to jedynie przy treściowej dobroci samego podręcznika, to znaczy, że nie wymaga on rok rocznie redakcyjnej rewizji. (W tym wypadku można nawet stosować sterotyp.) Zagadnienie to wobec ustawicznych wahań w związku z zagadnieniem obecnej polityki M. W. R. i O. P w zakresie planów i podręczników stanowi przedmiot dyskusji. Pewna petryfikacja stosunków na tem polu jest jednak pożądana.

Do technicznego wyposażenia książki zarówno pod względem estetycznym jak i rzeczowym należy ilustracja. Przegląd współczesnych podręczników w porównaniu z zagranicą nasuwa nader smutne refleksje, jeżeli chodzi o jakość ilustracyj, czystość odbicia i rysunek. Angielska książka operuje ilustracją minimalnej wielkości, wpleciona w tekst, odznaczającą się subtelnością rysunku. Jest to niewątpliwie wpływ długoletniej kultury, żeby przypomnieć historję miniatury i inicjałów angielsko-irlandzkiego średniowiecza i historję angielskiego sztychu. Małoby się u nas znalazło rzeczy, któreby się zbliżały do wskazanego wzoru i nosiły znamiona tej sui generis „kultury książki“, która ma być bibliją ubogich. Nie podobna tu nie zwrócić uwagi na zagadnienia związane z kanonem ilustracji. Na formowanie tekstu i dobór rycin ma wpływ w znacznej mierze indywidualność autora, nie mniej jednak jest tu koniecznem ustalenie owego kanonu. Ma to szczególne znaczenie, jeżeli chodzi o demonstrację w klasie. Nauczyciel, demonstrując obraz w klasie, musi mieć dla demonstrowanego obrazu korelat w książce, t. j. indentyczny rysunek zmniejszony obrazu demonstrowanego. Uczeń, porównując obraz (a także mapę) w wielkich rozmiarach ze swoim zmniejszonym rysunkiem, ma możność wyszukania punktów dla kojarzenia wyobraźni, co mu naukę domową (powtarzanie) ułatwi, a przez to zdobyte wiadomości utrwali. W tej mierze Książnica-Atlas T. N. S. W. zrobiła poważny początek w zakresie map, sporządzając metodę fotograficzną zmniejszone mapy podręczne z wielkich map ściennych, czy to pojedyńcze, czy to pomieszczone w atlasach. Niewątpliwie da się to uskutecznić także w zakresie ilustracyjnego materjału wszelkich gałęzi wiedzy, komponując tablice ścienne o wysokiej wartości i dając minjatury tychże bądź w podręczniku szkolnym, bądź w atlasie podręcznym, (jak to robiono z tablicami Cybulskiego dla filologji klasycznej). Idąc po linji, wytkniętej przez obecne plany M. W. R. i O. P. i kilkakrotnie podkreślanej starej maksymy: non multa, sed multum przez stworzenie korelatywnego kanonu ilustracyjnego (tablic i rysunków) podniesie się wartość podręczników dla szkoły z jednej, szkole zaś ułatwi się jej zadania pod względem dydaktycznym z drugiej strony. Zmniejszenie formatu i grubości książki, przy zachowaniu rycin, osiągnąć da się tylko przez podniesienie jakości papieru i przez zmniejszenie rycin, przy równoczesnem maksymalnem udoskonaleniu środków reprodukcji.

Niektóre skróty i oznaczenia.

zł, złoty; — gr, grosz.
ℳ mk., marka niemiecka; ₰ fen., fenyg niemiecki.
Fl. fl. (Florin), floren, złoty, waluty austrjackiej i holenderskiej.
Xr. xr., krajcar waluty austrjackiej.
Ct. Cts., cent waluty holenderskiej.
Fr. Frs. fr. frs., frank; — Ct. Cts. c. cs., cent francuski, belgijski, szwajcarski i luksemburski.
Kr., korona; — Öre, Ö, Szwecja, Norwegja, Danja.
Rbl., rubel; — Kop., kopjejka rosyjska.
La., (lira); — Cto. Cmo. (centesimo), Włochy.
Pes. (Peseta); — Cto. Cmo. (centimo), Hiszpanja.
ⵜ Rs. Mrls., (reïs złoty, milreïs); — Rs. (reïs), Portugalja.
£ Lstl., funt sterlingu; — Sh sh s (Shilling); — d (Penny), Anglja.
$ Doll., dolar; — Ct. c. Cts., cent, Ameryka.
A (argent), pieniądz, na cedułach kursowych franc.
P (papier), list, na cedułach kursowych francuskich.
% p. C. (pro — per centum), za sto, od sta.
‰ p. M. (pro — per mille), za tysiąc, od tysiąca.
Ltr.%, oznaczenie zawartości alkoholu w litrze.
M.-Ctr., 100 kilogramów.
Pa Ia (prima) pierwszy, IIa (secunda) drugi, IIIa (tertia) trzeci gatunek (lub dobroć).
& et, i.
& Co. (et Compagnon) i spólnik.
& Cie. (et Compagnie), i spółka.
& Cons. (et Consortes), i towarzysze, udziałowcy, spólnicy.
& frère, i brat; — & fils, i syn.
a. (annus), rok; — a., ao. (anno) w roku.
A. D. (anno Domini), w roku Pańskim, roku Pańskiego.
a. c., cr. (anni currentis), roku bieżącego.
a. pres. (anni praesentis), roku niniejszego.
a. p., pr. (anni praeteriti), roku ubiegłego.
a. f., fut. (anni futuri), roku następnego.
h. a. (hujus anni), roku tego.

ej. a. (ejusdem anni), tego samego roku.
A. (avancer), awansować, posuwać, pośpieszać (przy zegarkach); — R. (retarder), zwolniać, powstrzymywać, opóźniać.
aa., (ana), z każdego porówno.
Act. (Activa), aktywa, majątek obecny; — Pas. (Passiva) pasywa, długi.
a. d. (a dato), w dniu; — d. d. (de dato) od dnia.
ad val. (ad valorem), po, według wartości.
al., alin. (a linea), od początku, ustęp, nowy wiersz.
al. (alias), zwykle; — modo, teraz.
bco. (blanco), białe, niezapisane.
br. (brutto), z opakowaniem i kosztami pobocznemi; no. (netto), bez opakowania i kosztów pobocznych; — ta. (tara), waga opakowania.
C., Celsjusz; — F., Fahrenheit; — R. Reaumur; — Tr. Tralles.
c.! (cito!) szybko! pilne! — cc.! (citissime), bardzo szybko! bardzo pilne!
c/a (contra), przeciw, naprzeciw, przeciwne.
ca. (circa), mniejwięcej; — p. ptr. (praeter propter), w przybliżeniu.
cand. (candidatus), ubiegający się o urząd lub t. p.
cf., cfr., (confer, conferatur), porównaj, porównać.
col. (columna, colonne), słup, armja, w układzie tabelarycznym rubryki pionowe, strona, stronnica, kolumna.
cop. vid. (copia vidimata), odpis przejrzany; — pro cop., za odpis, za powielenie.
cresc. (crescendo), coraz mocniej, rosnąco, przybierająco; — decresc. (decrescendo), coraz słabiej, odbierajaco.
Decr. (decretum), rozporządzenie, uchwała, rozkaz, reskrypt.
i. e. (id est), to jest, to są.
del. (dele), znieś, skreśl; — (deleatur), do zniesienia, usunięcia, skreślenia.
do. (dito, ditto), to samo, tak samo, równe.
Dr., D. (pl. DDr. DD.), doktór; — Dr. jur. (juris), dr. praw; — Dr. med. (medicinae), dr. medycyny; — Dr. phil. (philosophiae), dr. filozofji lub filologji; — Dr. theol. (theologiae) dr. teologji; Dr. h. c. (honoris causa), dr. honorowy.
Ed. (editio), edycja, wydanie (książki).
emer. (emeritus), pozasłużbowy, pensjonowany.
eod. (eodem), w tym samym (dniu).
etc. (et caetera), i tam dalej, i pozostałe.
f., fem. (femininum), żeński; — m. (masculinum), męski; — n. (neutrum), nijaki; — gen. (genus), rodzaj.
fil., Fil. (filia), córka; — filja, zakład filjalny.
fol., Fol. (folium), karta, arkusz; — 1°, in folio, format foljowy.
h. (hora), godzina; — h. 10, około godz. 10.
ib., ibid. (ibidem), tamże; — id. (idem) ten sam, to samo.
jun. (junior), młodszy; — sen. (senior), starszy.
Lat. (latus), strona, suma strony.
l. a. (lege artis), według reguł sztuki.
Lic., licencjat, dostojeństwo akademickie; — licet, zezwala się (na wykłady uniwersyteckie).
Lit., Litt. (littera), litera, głoska.
loco, w miejscu; — l. c. (loco citato) na miejscu wskazanem.
L. S. (loco sigilli), w miejsce, zamiast pieczęci.
m. (mensis), miesiąc; — m. c. (mensis currentis), miesiąca bieżącego.
m. m. (mutatis mutandis), z niezbędnemi zmianami.
m. pr. (manu propria), własnoręcznie.

Drukując linje poprzeczne
kosztuje to dużo czasu i materjału. —
Należy linje poprzeczne linjować na „Małej Reinhardtce“,
małej, bardzo wydajnej dla każdego drukarza, który prawidłowo kalkuluje, linjarce.
Linjatury podłużne, z zwykłemi i skomplikowanemi przerwami, mogą być na „Małej Reinhardtce“ **również łatwo** wykonane.
Jesteśmy z „Małej Reinhardtki“ nadzwyczaj zadowoleni — tak pisze jeden z naszych odbiorców. **I Pan będziesz zadowolony!**
G. E. Reinhardt, Abt. Förste & Tromm
Lipsk-Connewitz 108 a.
Na targach lipskich: Targi drukarskie w „Buchgewerbehaus“
Ofertą służy
HURTOWNIA DRUKARSKA
w Poznaniu, Stary Rynek 4. Telefon 2555.

NB. (nota bene), pamiętaj, miarkuj.
N. N. (nomen nescio), nazwiska nieznam, niewiadome, nieznane.
No. (numero), nr., numer.
op. (opus), dzieło (kompozycja, poezja).
Pag., pag. (pagina), strona; — paginować = liczbami zaopatrzyć.
p. c. (per cassa), za gotówkę.
pr. Adr., pod adresem.
pr. expr. (per expressum), specjalnym posłańcem.
pl., plur. (pluralis), liczba mnoga; — sing. (singularis), liczba pojedyńcza.
P. M. (pro memoria), pamiętnik, podanie, prośba.
P. N. (pro notitia), do wiadomości.
ppa. (per procura), w imieniu, z upoważnienia (zarządu, spółki, związku).
praes. (praesentatum), przedłożono, podano, wniesiono.
P. S., PS. (post scriptum), przypisek.
rec. (recipe), bierze się, bierz (na receptach).
rt., rot. (rotundus), okrągłe, zrównane (sumy).
rub. (rubrica), rubryka, oddział, napis.
S., Sct., St. (sanct, saint), święty.
Sig. (signum), znak, sygnatura, liczba lub numer.
Stud. (studiosus), studjujący.
Succ. (successeur), następca; — Soc. (socius), spólnik.
s. v. (salva venia), za zezwoleniem.
tom. (tomus), tom, zbiór, część dzieła.
ult. (ultimo), w ostatnim; — p. ult. (per ultimo) ostatniego.
vid. (vide), patrz; — vidi, widziałem.
vol. (volumen), przestrzeń, objętość ciała, również tomu, część dzieła.
verte, przewróć; — vertatur, przewrócić. *Gr.*

Z chwili bieżącej.

Oferty! Prawdziwą plagą właścicieli i kierowników drukarń itp. pokrewnych zawodów są... oferty!

FARBA POLSKA • Akcydensowa — nie ustępuje zagranicznym!

Toż doszliśmy do tego, iż są niektóre firmy, które żądają oferty nawet na... 1000 pocztówek z jednostronnym drukiem, lub 1000 nalepek na paczki, wartości kilku lub kilkunastu złotych.

Jeżeli wszystkie zakłady nie zabiorą się do samoobrony, to w przyszłości kierownik lub właściciel drukarni część znaczną swego czasu poświęcać musi na kalkulację i składanie ofert, częstokroć mozolnych, a które to zlecenia otrzymuje zwykle... kto inny!

Jeżeli już w dzisiejszych czasach bez ofert się nie obędziemy, należy dołączać do każdej oferty rachunek kosztów własnych, na którym można wzmiankować, że przy udzielaniu zlecenia, sumę tę bonifikuje się. Akcja taka tylko wtedy nie chybi celu, jeżeli wszystkie miarodajne firmy do tego się zastosują.

Nikt rozsądny i to gniewać się, ani oburzać nie powinien, bo pytam: jakiem prawem można od kogoś żądać jakiegoś świadczenia — w tym wypadku, mozolnej częstokroć kalkulacji — oferty — bez odpowiedniego ekwiwalentu? Czyż pracownicy nasi pozostaną chociaż 10 minut dłużej po zakończeniu pracy, by skończyć np. pilną pracę — bez odpowiedniej zapłaty?

Czas najwyższy uzdrowić te chorobliwe objawy, i zwrócić miarodajnym sferom uwagę na to, że nie zawsze najtańsza oferta jest najkorzystniejszą, zwłaszcza, że cierpi na tem w każdym razie wygląd zewnętrzny, jakość, solidność i dokładnoćś wykonania danej pracy. Tu też leży, — po za nieumiejętnością kalkulacji — zdaniem moim, główne źródło rozbieżności cen przy ofertach. *— mki. —*

Podziękowanie. Tow. Graficzne w Toruniu dziękuje Dyrekcji Drukarni Toruńskiej za przekazane nam 50 zł, Pom. Drukarni Rolniczej za 100 zł, które to kwoty pozwolą nam uzupełnić naszą bibljotekę w nowsze dziełka fachowe. Inne zakłady graficzne prosimy również o pomoc.

Za Zarząd: *P. Strzelecki,* sekretarz.

Izba Rzemieślnicze w Poznaniu donosi zainteresowanym mistrzom, że w myśl okólnika Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej L. dz. 748/0. IV. terminatorzy, którzy są zapisani w cechu lub Izbie i odbywają naukę w poszczególnych warsztatach (zakładach rzemieślniczych) nie podlegają przez cały czas trwania nauki obowiązkowi zabezpieczenia na wypadek bezrobocia i tem samem nie mogą być włączani do liczby pracowników danego zakładu, potrzebnej w myśl art. 1 ustawy z dnia 18. 7. 1924 r. dla poddania takiego przedsiębiorstwa obowiązkowi zabezpieczenia na wypadek bezrobocia.

Za terminatorów (uczniów) uważa ustawa tych, którzy 1) zapisani są do księgi uczniów danego cechu lub Izby Rzemieślniczej; 2) posiadają umowę nauki z majstrem cechowym na przepisowym formularzu, wydanym przez Izbę Rzemieślniczą i 3) praktykują u majstra cechowego.

PP. cechmistrzów uprasza się o poinformowanie swych członków.

(—) *Wl. Jewasiński* (—) *K. W. Juszczak*
Prezes. Syndyk.

Nowe czasopisma. W okręgach Dyrekcji Poczt i Telegrafów Poznań, Bydgoszcz i Gdańsk oraz w okr. Inspektoratu Poczt i Telegrafów w Katowicach zanotowano następujące nowe czasopisma: Gazeta Chojnicka, Czersk; Kurjer Zachodni, Nowy Tomyśl; Nasza Poczta, Bydgoszcz; Posesjonat „Informator majątkowy“, Toruń; Tygodnik Średzki, Poznań; Le Petit Journal de France (w jęz. franc.) Poznań; Der Landbund, Wąbrzeźno.

Czasopisma które przestały wychodzić. „Przegląd Teatralny i Filmowy“, Bydgoszcz, przestał z dn. 1 lipca rb. wychodzić. „Wielkopolanin Ilustr.“ Poznań, nie wychodzi od 21 lipca rb.

Przemysł graficzny w Argentynie. Niedawno ogłoszona statystyka, dotycząca przemysłu argentyńskiego zawiera m. i. następujące dane: Ogólna liczba przedsiębiorstw przemysłowych 68 920, z tego należy do przemysłu graficznego 1975. Kapitał ulokowany w przemyśle: 2 189 745 368 pes., z tego w przemyśle graficznym 46 874 122. Wartość produkcji: 2 470 643 568, z tego przemysł graficzny 56 789 387. Ogółem siły mechanicznej 897 864 PS., z tego 4 657 przemysł graficzny. Ogólna liczba ludności zatrudniona w przemyśle: 780 439, z tego w przemyśle graficznym: 18 145. Stwierdzono przytem, że Argentyna jest krajem szybkokroczącym w rozwoju swego przemysłu naprzód, gdyż liczby odnośne z r. 1914 były o ⅓ mniejsze.

Produkcja księgarska w Rosji dawniejszej a w S. R. S. F. R. W szóstym „Roczniku Bibljograficznym“ („Bibljograficzeskij Jeżegodnik“, Wydawnictwo Państwowe, Moskwa-Leningrad 1924, pod redakcją Władysławlewa), który obejmuje klasyfikowany przegląd piśmiennictwa rosyjskiego w S. R. S. F. R. za rok 1922—1923, znajdujemy wielce ciekawą tabliczkę porównawczą zawartości poprzednich roczników i obecnego jako odzwierciedlenie produkcji książkowej w Rosji dawniejszej i S. R. S. F. R. Otóż Roczniki Bibljograficzne ujęły w ewidencję:

rok	książek	rozpraw	recenzji
1911	4.000	1.500	2.000
1914	8.000	6.000	2.100
1921/22	4.000	4.000	1.500
1922/23	7.000	8.000	600

Danych za rok 1923/24 brak jeszcze.

NA SEZON SZKOLNY!
Zeszyty, bruljony, bloki i zeszyty rysunkowe, pióra (stalówki), trzonki, ołówki, gumy do wycierania, tablice, rysiki, piórniki, kreda szkolna, farbki, kredki, węgielki, bibuła do atramentu. Papier świecący (w zeszytach gumowanych i w arkuszach) oraz wszelkie artykuły piśmienne poleca po tanich cenach
Księgarnia Wydawnicza Polska
Hurtownia artykułów piśmiennych i obrazów
POZNAŃ, ulica Franc. Ratajczaka 11 a w. 5.
Telefon 5545 Telefon 5545
1007

Młodszego drukarza
do próbnych odbitek na tyglówkę
poszukuje na stałą posadę
ZAKŁAD CHEMIGRAFICZNY
ANTONIEGO FIEDLERA
W POZNANIU, UL. DŁUGA NR. 11

PRZEGLĄD PAPIERNICZY
Organ Stowarzyszenia Polskich Kupców Papierniczych w Poznaniu.

Przeciwko „tuzinowi“ jako jednosce liczenia.

W Szwajcarji zapanował obecnie ogólny ruch przeciwko przestarzałemu i dziś już nieodpowiedniemu systemowi obliczania i pakowania niektórych towarów na „tuziny“ i „grosy“.

Jako powód tegoż podano, że nieomal cała ludzkość kulturalna podziśdzień już zaprowadziła system decymalny i że nadszedł czas, by zarzucić wszelkie jednostki miarowe i wagowe, np. łokcia, stopy, funta, łuta, kopy itd., ponieważ wobec dzisiejszego powiększonego ruchu międzynarodowego one nie odpowiadają zadaniu swemu, utrudniając obliczenie.

Kupiec lub handlarz, któremu polecamy n. p. ołówki lub pióra po cenie grosowej, zmuszony jest do rachunku dzielenia przez 144, by tylko osiągnąć cenę sztuki pojedyńczej, podczas gdy przeliczenie tegoż podług systemu decymalnego trwałoby jedną sekundę czasu.

Korzyści liczenia podług systemu decymalnego są tak jasne, że oświadczenia przeciwników tegoż, którzyby ewentualnie chcieli zatrzymać dotychczasowy sposób pakowania towarów na „tuziny“ i „grosy“, samo przez się upadają. Frazesowanie o „starym i utartym zwyczaju“ nie zasługuje na uwagę, ponieważ podziśdzień już mniej ociężale zapatrujemy się na modniejsze i praktyczniejsze metody.

Dalej powołują się zwolennicy „tuzina“ na dogodniejsze dzielenie tuzina w przeciwieństwie do dziesiątki. Tuzin dzielić można przez ¾, ½, ¼ i ⅓, podczas gdy dziesiątkę dzielić tylko można przez 2-kę lub 5-kę. Również i ten zarzut da się zbić, ponieważ nie zachodzi w praktyce konieczność mówienia „6 sztuk“ zamiast „½ tuzina“ lub liczbę „4“ zastąpić przez „⅓ tuzina“.

Ostatecznie przeciwnicy mieliby jeszcze do nadmienienia, że niektóre fabryki, np. ołówków, piór, gumy, taśm farbowych itd. na dłuższy czas w pakowaniu tuzinowem i grosowem powyższych artykułów są kryte i zmuszoneby były również do udzielenia rabatu przy obliczeniu dziesiątnem, który dotychczas przy tuzinie udzielono.

Zrozumiałą jest rzeczą, że przejście takie, pakowania i obliczenia na dziesiątki i setki nastąpićby mogło dopiero z końcem roku obrachunkowego 1926 lub 1927, a udzielenie rabatu z pewnością fabrykantom nie sprawi i w tym razie trudności.

W Szwajcarji na żądanie większości fabrykantów w niezadługim czasie stanie się faktem obliczenie i pakowanie podług systemu powyższego. Również fabryki austrjackie i niemieckie dostosować się będą musiały do życzeń większości.

A u nas w Polsce? Czy dalej liczyć będziemy na tuziny, grosy, kopy, „mecki“, wiadra, szefle itd.? Pewnie, że nie, bo i nas pociągnie bieg czasu. Spodziewać się należy, że i nasi kupcy i fabrykanci dostosują się do tak praktycznego i mniej trudnego sposobu liczenia i pakowania. *Gr.*

Papierówka na rynku wszechświatowym

Zapotrzebowanie papierówki na świecie wzrasta szybko, gdyż podług obliczeń specjalistów, wyrób papieru wzrasta przeciętnie co rok o 25 procent. Dotychczas na wyrób papierówki używa się przeważnie drzewa jodłowego, aczkolwiek robione są usiłowania, aby zastosować inny materjał drzewny. Pisaliśmy już przed kilkoma tyg., że w Czechosłowacji zrobiono pomyślne próby otrzymywania cellulozy i masy drzewnej z odpowiednio spreparowanej buczyny. Głównie tem wyszukiwaniem drzewa lub innego materjału zastępczego zajmują się w Stanach Zjednoczonych, gdzie obecnie nie starczą własne papierówki, i z tego powodu przywożą blisko 25 procent rocznego spożycia z Kanady.

Ceny papierówki w ostatnich czasach poszły znacznie w górę, i u nas w Polsce cena od stycznia 1924 r. do marca r. b. wzrosła z 8 zł do 13 zł za 1 m sześcienny. Obecnie w niektórych państwach ma miejsce za duży wywóz papierówki w stosunku do normalnego przyrostu tegoż w kraju, do tych państw zalicza się Czechosłowacja, Litwa i Polska.

Z powodu tego, że Rosja jeszcze pomimo dużych zapasów papierówki obecnie nie jest jeszcze brana pod uwagę jako poważniejszy czynnik w handlu międzynarodowym, gdy przed wojną wywoziła 90 miljonów stóp sześciennych, to na rynku światowym odczuwa się brak towaru, ceny rosną a wymagania techniczne fabryk się obniżają. Dzisiaj przyjmują sztuki o średnicy 4 cali, gdy dawniej żądano 12 i trą już zagajniki 14—16-letnie.

Stany Zjednoczone posiadają 738 fabryk papieru i cellulozy, z produkcją normalną 10 miljonów ton, co stanowi przeszło 50 procent wytwórczości światowej. Zużywa własnej papierówki 100 milj. stóp sześciennych, a przywozi z Kanady 175 mil. stóp sześciennych.

Kanada w ostatniem 10-leciu potraciła eksport cellulozy i papieru. Czynne 104 fabryki wypuszczają na rynek 1,6 miljona ton masy drzewnej, 1,07 mil. ton celulozy i 1,5 mil. ton papieru. Papierówki wywozi do Stanów Zjednoczonych 175 mil. stóp sześciennych, a zużywa na miejscu 385 mil. Kapitał włożony wynosi 400 miljonów dolarów, a siła mechaniczna fabryk 650 000 k. m.

Obecnie rząd Kanady ma zamiar obłożyć cłem wywozowym papierówkę w stosunku 1 do 3 dolarów za kord (128 stóp sześciennych).

Kraje Europy dzielą się na trzy grupy pod względem surowca tego na wyrób papieru; do 1 grupy — eksporterów — zaliczyć należy Rosję, Czechosłowację, Polskę, Litwę i Łotwę.

Do 2 — importerów — Niemcy, Holandję, Francję, Austrję, Włochy, Hiszpanję i Anglję.

Do 3 — samowystarczalnej — Szwecję, Norwegję i Finlandję.

FARBA POLSKA • Dziełowa Nr. 0 i 1 gatunki uznane!

Produkcja książek w Polsce w 1924 roku.

(Dane bibljograficzne za 1924 r. według wykazu referatu ewidencyjno bibljograficznego Wydziału Prasow. Min. S. Wewnętrz.*)

	%	W jęz. polskim		W jęz. obcych		Razem	
		ilość	nakład	ilość	nakład	ilość	nakład
1. Poezja, powieść, dramat	14.7	532	2.219.135	223	277.640	755	2.496.775
2. Teologja, historja kościoła, dzieła treści religijnej	9.6	208	815.850	283	724.110	491	1.539.960
3. Przemysł i handel	6.7	324	298.500	18	15.000	342	313.500
4. Podręczniki szkolne	6.5	257	2.479.700	77	211.000	334	2.690.700
5. Wydawnictwa sensacyjne	6.4	328	2.674.600	—	—	328	2.674.600
6. Varia	6.2	249	632.425	70	190.830	319	823. 55
7. Książki dla dzieci i młodzieży	5.8	221	931.350	78	158.720	299	1.090.070
8. Prawo, nauki społeczne	5.6	275	612.085	14	20.000	289	632.085
9. Pedagogja, szkolnictwo, wychowanie fizyczne	4.8	217	417.080	28	50.250	245	467.330
10. Rolnictwo, leśnictwo, gospodarstwo domowe	4.1	208	344 980	5	22.500	213	367.480
11. Wydawnictwa popularne	3.8	165	748.050	28	60.300	193	808.350
12. Polityka, publicystyka	3.5	139	353.100	40	75.500	179	428.600
13. Historja, nauki pomocnicze	2.9	119	480.495	32	43.500	151	523.995
14. Medycyna, higjena, weterynarja	2 8	133	370.045	10	14.600	143	384.645
15. Geografja, krajoznawstwo podróże, mapy	2.5	116	316.230	10	19.700	126	335.930
16. Matematyka, nauki przyrodnicze	2.4	105	215.905	19	22.250	124	238.155
17. Historja i teorja literatury	1 9	89	256.125	8	14.600	97	270.725
18. Wojskowość	1.8	92	276.730	3	2.100	95	278.830
19. Filozofja, psychologja, estetyka, etyka	1.7	73	203.900	14	18.000	87	221.900
20. Bibljografja, księgoznawstwo, encyklopedje, dzieła zbiorowe	1.6	64	163.065	20	28.750	84	191.815
21. Teatr, muzyka, śpiew	1.4	65	163.250	6	6.900	71	170.150
22. Technika	1.4	70	154.300	—	—	70	154.300
23. Sztuki plastyczne	1.0	52	60.401	1	1.000	53	61.401
24. Antropologja, etnologja, prehistorja, folklor	0.5	25	28.025	1	1.000	26	29.025
25. Językoznawstwo, filologja	0.4	18	54.500	6	6.720	24	61.220
Razem	100.0	4.144	15.269.826	994	1.984.970	5.138	17.254.796

Według języków: w polskim ilość 80,7%, w żydowskim (hebr. i żargon) 11%, ukraińskim 3.8%, niemieckim 1.5% rosyjskim 1.1%, litewskim 0.4%, białoruskim 0.5%, innych 1.0%.

*) Dane te obejmują obszar całej Rzplitej Polskiej z wyjątkiem Śląska Górnego i Cieszyńskiego, które nie nadsyłają do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych egzemplarzy obowiązkowych.

Lecz te ostatnie państwa wywożą olbrzymie ilości już półfabrykatu, t. j. celulozy, przeszło 2 milj. ton. Poniższa tablica przedstawia spożycie, eksport i import papierówki w miljonach stóp sześciennych, a eksport i import celulozy w tysiącach ton:

	Spożycie papierówki	Eksport papierówki	Import papierówki	Eksport celulozy	Import celulozy
Stany Zjednoczone	770	—	1 5	25	1.235
Kanada	385	175	—	725	—
Szwecja	228	0,5	0,75	1.100	—
Niemcy	225	—	100	73	75
Norwegja	210	—	—	700	—
Finlandja	135	21	—	300	—
Francja	58	—	9	—	500
Czechosłowacja	35	60	—	8,6	—
Holandja	25	—	10	—	45
Austrja	23	—	7,5	80	—
Rosja	13,2	11	—	—	50
Włochy	16	—	5	—	96
Anglja	6,5	—	8,5	—	1.100
Hiszpanja	4	—	3	—	60
Belgja	—	—	1	—	—
Polska	10,2	50	-	4,2	14,5
Łitwa	—	10	—	—	—
Łotwa	—	7	—	—	—

Cyfry te dotyczą r. 1923 i tylko w stosunku do Finlandji, Polski i Czechosłowacji obejmują r. 1924.

Powyższe ilości celulozy eksportują tylko Kanada, Szwecja, Norwegja i Finlandja. Kraje Skandynawskie eksportują przeważnie do Anglji, zwłaszcza Szwecja, która wyrabia suchą chemiczną celulozę.

Obecne ogólne zapotrzebowanie światowe roczne papierówki wynosi 2 155 mil. stóp sześciennych, z czego Kanada i Stany Zjednoczone dostarczają przeszło 50 procent.

Wobec wzrostu z każdym rokiem zapotrzebowania przestrzenie leśne mają tendencję powolnego zanikania. Rosję z jej zapasami czeka w tych warunkach dobra konjunktura w niedalekiej przyszłości. (Dzien. Pozn.) *F. N.*

Notatki

Nowe warunki uzyskania pozwoleń na przywóz towarów zakazanych. W myśl rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia rb. zabroniony jest przywóz towarów wymienionych w Dz. U. 61 i 69 z roku bieżącego (niezależnie od dotychczas istniejących zakazów przywozu) i to nie tylko z Niemiec, ale także ze wszystkich innych krajów, a więc i z tych, z którymi Polska zawarła traktaty handlowe. Na przywóz tych towarów (nie z Niemiec) trzeba uzyskać zezwolenia Ministerstwa Przemysłu i Handlu. W tym celu należy postawić wniosek adresowany do Ministerstwa Przemysłu i Handlu, Departament Handlowy, dla Centralnej Komisji Przywozowej na ręce Izby przemysłowo-handlowej w Poznaniu (dla firm należących do jej okręgu). Do wniosku należy dołączyć

znaczek stemplowy za 2 zł oraz 10 zł w gotówce na koszta manipulacyjne zarówno Izby przemysłowo-handlowej jak i Centralnej Komisji Przywozowej. We wniosku należy zgłosić zapotrzebowanie towaru zabronionego do przywozu tylko do końca bież. roku, przyczem Izba przemysłowo-handlowa zwraca uwagę firmom, że należy zgłaszać rzeczywiste i konieczne zapotrzebowanie, w przeciwnym razie wniosek na uwzględnienie liczyć nie może i ewtl. żądane będą pewne dowody (np. kwity celne dotychczasowego importu), których dostarczenie z powodu zbyt krótkiego terminu w większości wypadków będzie niemożliwe, wskutek czego wniosek wogóle dalej przesłany nie zostanie. Podania te należy doręczyć Izbie najpóźniej do dnia 25 sierpnia włącznie.

We wniosku należy wyszczególnić nazwę, wagę i cenę towaru, pozycję taryfy celnej i urząd celny, w którym odprawa celna dokonana zostanie. Wniosek należy pokrótce uzasadnić. Poszczególne Izby przemysłowo-handlowe rozpatrują wszystkie wnioski, opinjują je i zestawiwszy zapotrzebowanie według poszczególnych pozycyj taryfy celnej przesyłają wnioski do Centralnej Komisji Przywozowej do dnia 1 września r. b. — Centralna Komisja Przywozowa składa się z 9 przedstawicieli Izb przemysłowo-handlowych istniejących na terenie Rzeczypospolitej Polskiej oraz z 9 przedstawicieli województw centralnych i wschodnich. Materjał dla Komisji Centralnej przyogtowują urzędnicy delegowani przez 3 zrzeszenia warszawskie, wysyłające delegatów do Komisji Centralnej. Zestawiony przez tych urzędników materjał rozpatruje Centralna Komisja, która się zbierze w Warszawie w dniu 3 września o godz. 11 przed południem. Po rozpatrzeniu zapotrzebowania, zgłoszonego przez poszczególne okręgi, Centralna Komisja Przywozowa zestawia wspólnie zapotrzebowania z wysokością wyznaczonych kontyngentów i stawia odpowiednie wnioski do Ministerstwa Przemysłu i Handlu, które ostatecznie udziela zezwoleń bezpośrednio petentom, pobierając za to jak dotychczas 4⁰/₀₀.

Jak z powyższego widać w podziale kontyngentu czynniki rządowe zupełnie udziału nie biorą. Kontyngenty na poszczególne artykuły do przywozu zabronione zostaną przez Rząd ustalone w wysokości importu zeszłorocznego pomniejszonego o import z roku bieżącego.

Termin otwarcia wystawy w Gnieźnie. Termin otwarcia Wystawy Rolniczo-Przemysłowo-Rzemieślniczej w Gnieźnie został ustalony na dzień 12 września 1925 roku, godz. 13, a nie jak poprzednio podano 13 września rb.

Izba przemysłowo-handlowa w Poznaniu otwiera z dniem 1 października 1925 r. 2-letnie **liceum handlowe** z prawem publiczności. Liceum prowadzone będzie zgodnie z programem nauki ustalonym przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Zapisy rozpoczynają się dnia 20 sierpnia rb. w godzinach od 9 do 1-szej w lokalu Izby przemysłowo-handlowej w Poznaniu, Al. Marcinkowskiego 3, I ptr.

Do liceum przyjmuje się młodzież płci obojga z ukończoną 6-tą klasą gimnazjum, z całkowicie ukończonem liceum, ukończoną szkołą wydziałową w b. dzielnicy pruskiej, względnie z równoznacznem przygotowaniem naukowem. Opłata szkolna wynosić będzie zł 25.— miesięcznie, wpisowe jednorazowo zł 5.—. Dla uczni niezamożnych przewidziane są pewne ulgi.

Przy zapisie należy złożyć: 1. świadectwo urodzenia (metrykę), 2. świadectwo szkolne, 3. opłatę wpisową zł 5.—.

Rumunja na V. Targach Wschodnich. W drodze powrotnej z Międzynarodowego Kongresu Rolniczego w Warszawie zatrzymał się we Lwowie p. Ionesco-Sissesti, dyrektor Departamentu Rolnictwa w Bukareszcie i jako przewodniczący komitetu organizacyjnego grupy rumuńskiej na V. Targach Wschodnich oraz delegat rumuńskiego zamówił dla tegoż 150 mtr. kw. miejsca na placu targowym. W ten sposób zbiorowa grupa rumuńska wystąpi wydatnie na tegorocznych V. Targach Wschodnich.

Ustawa o państwowym podatku przemysłowym. Nowe brzmienie ustawy o państwowym podatku przemysłowym, ogłoszone zostało w Dz. U. Rz. P. L. 79 poz. 550.

Pośrednictwo w eksporcie towarów polskich do Brazylji. Ministerstwo Przemysłu i Handlu komunikuje, że firma brazylijska „Societe Commercial Limited" Curityba, rue Viscomte de Guarapuava podejmuje się pośrednictwa w eksporcie towarów polskich do Brazylji.

Międzynarodowy kongres prasy gospodarczej i technicznej. Między 1 a 4 października rb. odbędzie się w Paryżu Pierwszy Międzynarodowy Kongres Prasy Gospodarczej i Technicznej. Spodziewany jest liczny udział przedstawicieli prasy polskiej.

Wydawnictwa nadesłane.

Szemat połączeń pociągów (Rozkład Jazdy). Jak w latach poprzednich tak i w tym roku, drukiem i nakładem „Wielkopolskich Zakładów Graficznych" (właśc. K. Rozynek) z Poznania ukazał się „Szemat połączeń pociągów" (Rozkład Jazdy), sięgający prawie na całą Rzeczpospolitę i opracowany ściśle według danych tut. Dyrekcji Kolei P.

„Przemysłowiec" dwutygodnik. Świeżo wyszedł nr. 16 „Przemysłowca", organ stanu średniego. Na interesującą treść między innemi składają się następujące artykuły: O polskość przemysłu — K. Chmielewski. Wystawa Rolniczo-Przemysłowa w Pleszewie — Br. Szkolnictwo zawodowe — K. J. Co jest przeszkodą normalnej pracy w rzemiośle malarskim — Ski. Ruch czekowy i jego znaczenie. Bank Polski w obronie złotego. Położenie w rzemiośle malarskim. Pozatem obszerny dział kroniki gospodarczej i liczne uwagi z dziedziny podatkowej.

Ogłoszenia: $^1/_1$ strona 80 zł. $^1/_2$ str. 40 zł. $^1/_4$ str. 20 zł. $^1/_8$ str. 10 zł. $^1/_{16}$ str. 5 zł. $^1/_{32}$ str. 2.50 zł. Na str. I okł. 100%, na stronie II, III i IV okł. 50% więcej. Dla poszuk. posad 50% opustu. Numery okazowe i dowodowe opłaca się. Ogłoszenia przyjmuje się do środy rana godz. 9.

Przedpłata kwartalna 4,50 zł., miesięczna 1.50 zł. z dostawą w dom. Numer pojedyńczy 50 groszy.

- - - Konto czekowe P. K. O. Nr. 202 868. - - -
Nakładem „Hurtowni Drukarskiej", Tow. Akc. w Poznaniu, Stary Rynek nr. 4. Telefon 2555
Redaktor: Teodor Kryg w Poznaniu.

Drukarnia Polska Tow. Akc. w Poznaniu.

LINJE MOSIĘŻNE

W RÓŻNYCH PUNKTACH I GATUNKACH

JAK:

CIENKIE, PODW. CIENKIE, TŁUSTO-CIENKIE, PÓŁ-TŁUSTE, TŁUSTE, KROPKOWANE, SZPALTOWE

WSZYSTKIE NA PARYSKĄ WYSOKOŚĆ

PO CENIE ZŁOTYCH 16.— ZA KILOGRAM

DOSTARCZA NATYCHMIAST ZE SKŁADU

„POLIGRAFIKA" SP. Z O. O.

KOMISOWY SKŁAD MASZYN I PRZYBORÓW
DLA PRZEMYSŁU GRAFICZNEGO

WARSZAWA, UL. CHŁODNA 29

TELEFON 55-08. — ADRES TELEGRAFICZNY „POLIGRAF".